

Rajahaastattelututkimus 2011

Kesä 2011 (1.5.–31.10.2011)

Matkustaminen ulkomailta Suomeen lisääntyi kesällä 2011

Kesällä 2011, toukokuun ja lokakuun välisenä aikana, Suomessa vieraili 4,3 miljoonaa ulkomaista matkustajaa. Matkustajamäärä kasvoi edellisestä kesäkaudesta peräti 19 prosenttia. Ulkomaiset matkustajat toivat Suomeen kesän aikana yhteensä yli 1200 miljoonaa euroa eli kaksi prosenttia enemmän kuin edellisenä kesänä. Tiedot käyvät ilmi Tilastokeskuksen ja Matkailun edistämiskeskuksen yhteisestä Rajahaastattelututkimuksesta.

Suomessa käyneet ulkomaiset matkustajat kesäkausilla 2007-2011

Asuinmaa	Vuosi					
	2007 (1000 matk.)	2008 (1000 matk.)	2009 (1000 matk.)	2010 (1000 matk.)	2011 (1000 matk.)	Muutos 2010-2011, prosenttia (%)
Kaikki kävijät	3 340	3 491	3 411	3 598	4 265	+19
Venäjä	1 048	1 180	1 159	1 369	1 733	+27
Viro	346	339	386	316	466	+48
Ruotsi	454	467	468	422	412	-2
Saksa	236	249	225	244	263	+8
Norja	149	143	130	142	167	+18
Britannia	134	128	128	130	126	-3

Eniten matkustajia saapui Venäjältä. Venäjältä tuli Suomeen yli 1,7 miljoonaa matkustajaa eli reilut 40 prosenttia kokonaismatkustajamäärästä. Virosta vieraili Suomessa toiseksi suurin lukumäärä matkustajia, 466 000 matkustajaa. Kolmanneksi eniten matkustajia tuli Ruotsista, 412 000 matkustajaa. Seuraavaksi yleisimmät lähtömaat olivat Saksa, Norja ja Iso-Britannia. Muista oleellisimmista lähtömaista tulleiden matkustajien määrä kasvoi selvästi edellisvuoteen verrattuna, mutta Ruotsista ja Britanniasta saapuneiden määrä pieneni hieman. Suomeen saapuneista ulkomailta asuvista matkustajista neljä prosenttia oli Suomen kansalaisia.

Kesällä 2011 ulkomaisista matkustajista 54 prosenttia oli Suomessa vapaa-ajanmatkalla. Tuttava- tai sukulaisvierailulla kävi 13 prosenttia matkustajista. Työmatkalla Suomessa kävi noin viidesosa matkustajista. Joka kymmenes ulkomainen matkustaja oli Suomessa kauttakulkumatkalla.

Kesällä 2011 ulkomaiset matkustajat viipyivät Suomen-vierailullaan keskimäärin 4,5 yötä. Kokonaismäärältään eniten öitä Suomessa viettivät Virosta, Venäjältä, Ruotsista ja Saksasta tulleet matkustajat. Suomeen tehdyistä matkoista 40 prosenttia ei sisältänyt lainkaan yöpymistä. Päivämatkoja

tehtiin eniten Venäjältä. 45 prosenttia Suomessa yöpyneistä ulkomaisista matkustajista majoittui hotellissa tai motellissa. Tuttavien tai sukulaisten luona yöpyi lähes neljäsosa matkustajista. Työmatkalaisista vajaat 70 prosenttia yöpyi hotellissa tai motellissa, vapaa-ajan matkustajista noin puolet.

Ulkomaiset matkustajat kuluttivat Suomen-vierailullaan keskimäärin 287 euroa kesällä 2011. Kokonaiskulutus vierailua kohden pieneni 14 prosenttia edellisestä kesästä. Päivää kohden ulkomaiset matkustajat käyttivät kolme euroa vähemmän kuin edellisellä kesänä eli keskimäärin 52 euroa.

Sisällys

Taulukot

Liitetaulukot

Liitetaulukko 1. Ulkomaisten matkustajien matkan pääsyyt Suomessa 1.5.–31.10.2011.....	4
Liitetaulukko 2. Ulkomaisten matkustajien oleskelun kesto Suomessa 1.5.–31.10.2011.....	4
Liitetaulukko 3. Ulkomaisten matkustajien oleskelun kesto Suomessa asuinmaittain 1.5.–31.10.2011.....	4
Liitetaulukko 4. Ulkomaisten matkustajien käyttämät majoitustavat Suomessa 1.5.–31.10.2011.....	4
Liitetaulukko 5. Ulkomaisten matkustajien rahankäyttö Suomessa 1.5.–31.10.2011.....	5
Liitetaulukko 6. Ulkomaisten matkustajien rahankäyttö Suomessa asuinmaittain 1.5.–31.10.2011.....	5
Laatuseloste: Rajahaastattelututkimus.....	6

Liitetaulukot

Liitetaulukko 1. Ulkomaisten matkustajien matkan pääsyyt Suomessa 1.5.–31.10.2011

Matkan pääsyy	Lukumäärä 1000 matkust.	Osuus prosenttia (%)	Muutos 2010-2011, prosenttia (%)
Työmatka	800	19	+17
Tuttava- tai sukulaisvierailu	533	13	+10
Muu vapaa-ajan matka	2 296	54	+22
Muu matka	480	11	+13
Monta syytä	156	4	+21
Yhteensä	4 265	100	+19

Liitetaulukko 2. Ulkomaisten matkustajien oleskelun kesto Suomessa 1.5.–31.10.2011

Öiden lukumäärä	Lukumäärä 1000 matk.	Osuus prosenttia (%)
Ei yöpymistä	1 709	40
Yksi yö	619	15
Kaksi yötä	450	11
Kolme yötä	340	8
Neljä yötä	245	6
Viisi yötä	143	3
Kuusi yötä	80	2
Seitsemän yötä	132	3
8-14 yötä	293	7
15-21 yötä	87	2
22-60 yötä	131	3
Yli 60 yötä	36	1
Yhteensä	4 265	100

Liitetaulukko 3. Ulkomaisten matkustajien oleskelun kesto Suomessa asuinmaittain 1.5.–31.10.2011

Asuinmaa	Päiväkävijöiden osuus, prosenttia (%)	Öitä keskimäärin	Öitä yhteensä (1000 yötä)
Kaikki kävijät	40	4,5	19 149
Venäjä	68	1,5	2 539
Viro	28	8,1	3 762
Ruotsi	27	4,4	1 821
Saksa	8	6,9	1 819
Norja	23	2,7	453
Britannia	8	5,8	727

Liitetaulukko 4. Ulkomaisten matkustajien käyttämät majoitustavat Suomessa 1.5.–31.10.2011

Majoitustapa	Lukumäärä, 1000 matk.	Osuus, prosenttia (%)	Öitä keskimäärin	Öitä yhteensä (1000 yötä)
Hotelli, motelli	1 153	45	3,2	3 902
Retkeilymaja	42	2	5,0	260
Leirintäalue	115	4	4,5	659
Vuokramökki	83	3	7,0	727
Tuttavat, sukulaiset	609	24	7,1	4 721
Oma asunto tai mökki	237	9	24,9	6 326
Työnantajan asunto	93	4	19,9	1 907
Muu majoitus	107	4	5,0	646
Monta majoitustapaa	115	5	.	.
Yhteensä	2 556	100	.	.
Ei yöpymistä	1 709	.	.	.

Liitetaulukko 5. Ulkomaisten matkustajien rahankäyttö Suomessa 1.5.–31.10.2011

Kulutuskohte	Vierailua kohden, euroa	Päivää kohden, euroa	Yhteensä, miljoonaa euroa	Osuus, prosenttia
Ennakkomaksut pl. pakettimatkat	15	2,7	63,9	5,2
Majoitus	53	9,6	225,9	18,4
Ravintolat, kahvilat	57	10,4	242,9	19,8
Polttoaine	14	2,5	58,5	4,8
Ostokset ja elintarvikkeet	123	22,4	523,5	42,7
Taksimatkak	10	1,8	41,1	3,4
Muu kulutus	16	3,0	69,1	5,6
Kokonaiskulutus	287	52,3	1 224,7	100,0

Liitetaulukko 6. Ulkomaisten matkustajien rahankäyttö Suomessa asuinmaittain 1.5.–31.10.2011

Asuinmaa	Vierailua kohden, euroa	Päivää kohden, euroa	Yhteensä, miljoonaa euroa
Kaikki kävijät	287	52	1 225
Venäjä	232	94	402
Viro	212	23	99
Ruotsi	206	38	85
Saksa	388	49	102
Norja	185	50	31
Britannia	378	56	48

Laatuseloste: Rajahaastattelututkimus

1. Tilastotietojen relevanssi

Rajahaastattelututkimus kuvaa Suomessa vierailevia ulkomaisia matkustajia. Vuosittain haastatellaan noin 25 000 Suomesta poistuvaa ulkomaista matkustajaa. Tuloksia tuotetaan muun muassa asuinmaan ja matkan pääsyyn mukaan.

Tilastokeskus käyttää rajahaastattelututkimuksen tietoja matkustustaseen tulotietojen tuottamiseen, Matkailun edistämiskeskus puolestaan (MEK) matkailun kehityksen seurantaan ja matkailumarkkinoinnin suunnitteluun. Tietoja käyttävät valtionhallinto, matkailun alueelliset toimijat, yritykset ja järjestöt, tutkimuslaitokset sekä oppilaitokset.

2. Tilastotutkimuksen menetelmäkuvaus

Rajahaastattelututkimus perustuu haastattelemalla kerättyyn aineistoon. Tiedonkeruu pohjautuu suunnitelmalliseen otantamenetelmään, jota täydennetään näytehaastatteluin. Tietoja kerätään Suomen tärkeimmillä rajanylityspisteillä (Helsinki-Vantaan lentoasema, Helsingin satamat, Turun satamat ja lentoasema, Tampereen lentoasema, Vaalimaan, Nuijamaan ja Niiralan rajanylityspisteet, Venäjälle menevät junat sekä sesonkiluonteisesti Rovaniemen ja Kittilän lentoasemat ja Karigasniemen ja Tornion rajanylityspisteet).

Etukäteen valitaan satunnaisesti työpäivät ja -vuorot, jotka edustavat koko tutkimusjaksoa. Näillä työvuoroilla poimitaan Suomesta lähtevästä matkustajavirrasta systemaattinen otos ja samalla lasketaan kaikki tutkimuspisteen kautta kulkevat matkustajat. Otoksessa lasketaan ja käsitellään myös kaikki Suomessa asuvat matkustajat sekä ne, joihin ei syystä tai toisesta saada kontaktia. Näin kertyvien tietojen perusteella pystytään määrittelemään kunkin yksittäisen matkustajan todennäköisyys päätyä otokseen ja laskemaan painokertoimet, joita käyttäen yleistetään haastatelluilta matkustajilta kerätyt tiedot koskemaan tutkimusjakson kaikkia matkustajia. Tämän otosaineiston perusteella estimoidaan Suomessa käyvien muissa maissa asuvien matkustajien kokonaismäärä sekä heitä koskevien perustietojen jakaumat.

Haastatteluaineistoon tulee aina sellaisiakin tapauksia, joissa haastattelu keskeytyy tai yksittäisiin kysymyksiin jää vastauksia saamatta. Tietojen yleistämistä varten täydennetään puuttuvien tietojen paikalle uudet arvot. Täydennyksessä käytetään mallina mahdollisimman samanlaisia havaintoja (matkustajia) kuin täydennettävä tapaus on.

Otospohjaisen tiedonkeruun lisäksi haastatellaan ulkomaisia matkustajia näyteaineistoon. Tällöinkin haastateltavat matkustajat valitaan satunnaisesti, mutta keruuta voidaan kuitenkin tehostaa painottamalla työvuoroja sellaisiin paikkoihin ja aikoihin, jolloin ulkomaisia matkustajia poistuu Suomesta. Näytettä kerätessä voidaan yrittää kohdentaa haastatteluja tietynlaisiin matkustajiin esim. asuinmaan perusteella. Näyteaineisto yhdistetään otosaineistoon siten, että yhdistetystä aineistosta saatavat perustietojen jakaumat ovat samat kuin pelkästä otosaineistosta. Näyteaineistolla tarkennetaan tuloksia ainoastaan matkustajaryhmien sisällä.

Rajahaastattelijat ovat kielitaitoisia haastattelutyön ammattilaisia. Tiedot kerätään haastattelutilanteessa paperilomakkeelle ja ne tallennetaan jälkikäteen tietokoneelle. Haastattelulomakkeita on käytössä kolmellatoista eri kielellä (suomi, ruotsi, englanti, venäjä, viro, saksa, ranska, espanja, italia, kiina, japani, puola, korea). Keskimäärin yhden ulkomaisen matkustajan haastatteluun kuluu aikaa 2–5 minuuttia.

Haastattelut suoritetaan pääosin viranomaisalueilla, joilla liikkumiseen on anottu erillisluvat. Haastattelijat käyttävät yhdenmukaisia virka- ja turvavaatteita työvuoroilla.

Tilastokeskuksen rajahaastattelututkimusorganisaatio (tutkimuksen johtaja, tilastotieteilijä, kenttäpäällikkö, haastattelijat) vastaa koko tutkimusprosessista aina haastattelulomakkeen suunnittelusta tutkimustulosten raportointiin asti. Tietoja käyttävillä tahoilla (matkustustaseeseen liittyvät Tilastokeskuksen tilastot ja niiden tekijät, Matkailun edistämiskeskus) on tutkimuksen historiassa ollut keskeinen rooli tutkimuskysymysten määrittelyssä ja rajauksessa.

3. Tietojen oikeellisuus ja tarkkuus

Rajahaastattelututkimuksen organisaatio huolehtii laadun seurannasta ja sen ylläpidosta systemaattisesti tehtävin manuaalisin ja automaattisin tarkistuksin. Haastatteluaineiston laatua seurataan kuukausittain haastattelijakohtaisesti. Haastattelijoihin järjestetään säännöllisesti, sekä aina tarpeen tullen, koulutusta liittyen haastattelutekniikkaan, tietojen keräämiseen ja käyttämiseen. Tiedonkeruun aikana työvuoroilla vastuullisena henkilönä toimii työnohjaaja, joka puuttuu välittömästi mahdollisesti ilmeneviin ongelmiin.

Haastatteluaineiston oikeellisuuteen ja tarkkuuteen vaikuttaa haastateltavien kielitaito. Kielitaidon vaikutusta pyritään vähentämään näyttämällä haastateltavalle tarvittaessa sen kielistä haastattelulomaketta, jota matkustaja parhaiten ymmärtää. Haastattelututkimukselle tyypilliset muut mahdolliset virhelähteet johtuvat tutkimuskysymysten muodostamisen, rajaamisen ja käänntöstyön vaikeuksista, haastattelijavaikutuksesta, vastaajan ymmärtämis- ja arvioimisvirheistä sekä haastattelutilanteen haastavuudesta (kiireinen, meluinen ympäristö, säätilojen vaihtelut jne.).

Haastattelutiedon tallennusvaiheessa kyseiseen tarkoitukseen suunniteltu ohjelma tekee ensimmäiset loogiset tarkistukset. Haastatteluaineiston tallennusvirheitä tutkitaan säännöllisesti ja tallennusvirheprosentti on keskimäärin 0,3 %. Aineiston laadun varmentamiseksi aineistosta tarkistetaan rahankulutuksen ja yöpymisten osalta tietty ylin prosenttiosuus ääriarvoista. Lisäksi tarkistetaan työvuorojen ja haastattelijatietojen paikkansapitävyys (aika, paikka, päivämäärä, haastattelijat jne.).

Rajahaastattelututkimuksessa kato on pientä. Vuonna 2010 otokseen poimituista kohdehenkilöistä jäi haastatteleematta 5,6 %. Haastattelijoiden kohtaamista matkustajista haastatteleematta jäi 4,2 %, esimerkiksi kiireen tai yhteisen kielen puuttumisen takia. Haastattelusta kieltäytyi 1,9 %.

Haastatteluun kerätyn aineiston lisäksi tutkimustulosten taustatietona käytetään muun muassa viranomaisilta saatuja matkustajamääriä, valuuttakursseja ja polttoaineiden keskihintoja. Rajahaastattelututkimuksen tietoja ei yleistetä sellaisiin rajanylityspaikkoihin, missä haastatteluja ei tehdä. Huomattavimmat tutkimuksen ulkopuolelle jäävät osajoukot ovat Vartiuksen ja Imatran rajanylityspisteiden kautta Suomen ja Venäjän välisen rajan ylittävät matkustajavirrat sekä kesäkauden ulkopuolella Lapissa maanteitse Suomen ja Ruotsin sekä Suomen ja Norjan välisten rajojen yli kulkevat matkustajavirrat.

Rajahaastattelututkimus koskee vain Manner-Suomea, eli Ahvenanmaa on rajattu ulkopuolelle. Tutkimuksen ulkopuolelle on jätetty ammattimainen liikenne, esimerkiksi työajossa olevat kuorma- tai linja-autonkuljettajat. Tutkimuksen piiriin ei myöskään kuulu paikallisliikenne eli säännöllinen, jokseenkin päivittäinen työ- tai asiointiliikenne Suomen ja Ruotsin sekä Suomen ja Norjan välisillä maarajoilla (Viron ja Venäjän vastaisilla rajoilla on vastaava liikenne mukana tutkimuksessa). Tutkimuksen lukumääriin eivät sisälly kansainvälisillä risteilyaluksilla Suomeen saapuneet matkustajat.

Rajahaastattelututkimuksen avulla voidaan muodostaa kattava kuva Suomessa vierailevista ulkomaisista matkustajista ja erilaisista matkaan liittyvistä seikoista. Tutkimuksen aineisto riittää hyvin suurimpien kävijämaiden tutkimustulosten tuottamiseen: viidestä asuinmaasta saadaan yli 1000 haastattelua ja kahdeksasta muusta asuinmaasta 300–700 haastattelua vuodessa. Yksityiskohtaisia tietoja pienempien kävijämaiden matkustajista ei voida täydellä luottamuksella tuottaa, tai tulokset ovat vain suuntaa antavia.

4. Julkaistujen tietojen ajantasaisuus ja oikea-aikaisuus

Rajahaastattelututkimuksen tutkimustietoa ja tuloksia julkaistaan kolmesti vuodessa. Julkaisuajankohta on 4–5 kuukauden kuluttua kunkin tutkimuskauden päättymisestä (talvikausi 1.11.–30.4., kesäkausi 1.5.–31.10., kalenterivuosi).

5. Tietojen saatavuus ja läpinäkyvyys/selkeys

Rajahaastattelututkimuksen tutkimustietoja julkaistaan "Ulkomaiset matkailijat Suomessa" -julkaisussa vuosittain (julkaisuajankohta kesä-heinäkuu). Julkaisu on Matkailun edistämiskeskuksen julkaisusarjassa. Julkaisua voi tiedustella MEK:istä, ja viimeisimmät julkaisut ovat myös saatavilla maksuttomina pdf-versioina MEK:in Internetsivuilta.

Tarkempia tutkimustuloksia voidaan tehdä myös erillissopimuksesta.

6. Tilastojen vertailukelpoisuus

Tilastokeskus on toteuttanut rajahaastattelututkimusta ympärivuotisesti vuodesta 1998 lähtien. Vuonna 1998 haastateltiin otokseen Suomeen saapuvia matkustajia. Otosmenettelyjen kehittymisen myötä vuodesta 1999 lähtien otoshaastatteluita ryhdyttiin tekemään vain Suomesta lähteville ulkomaisille matkustajille. Vuosi 1998 ei ole siten täysin vertailukelpoinen verrattuna muihin vuosiin.

Tiedonkeruupaikkoja ja haastatteluiden määrää kussakin tiedonkeruupaikassa pohditaan jatkuvasti matkustajavirtojen muuttuessa ja uusien liikenneyhteyksien avautuessa. Tiedonkeruupaikkojen muutokset voivat aiheuttaa aikasarjoissa pientä epätarkkuutta.

Rahankäyttökysymysten osalta rajahaastattelututkimuksen tiedot poikkeavat matkustustaselaskelmista, sillä rajahaastattelututkimuksen aineisto ei kata kaikkea Suomen matkustajaliikennettä (katso esitetyt rajaukset).

Perusmääritelmät ovat pysyneet samoina koko tiedonkeruun ajan. Määritelmät ovat valtaosin yhdenmukaisia Tilastokeskuksen muiden matkailutilastojen kanssa. Määritelmät noudattavat pääosin kansainvälisiä määritelmiä matkailusta.

7. Selkeys ja eheys/yhtenäisyys

Rajahaastattelututkimuksen tutkimustulokset täydentävät Tilastokeskuksessa toteutettuja muita matkailualan tutkimuksia. Tiedonkeruumenetelmältään rajahaastattelututkimus poikkeaa muista matkailutilastoista; Matkailutilasto on rekisteripohjainen tutkimus ja Suomalaisten matkailu otospohjainen puhelinhaastattelututkimus.

Tilastokeskuksen matkailutilastojen vertailtavuuteen vaikuttaa tutkimuskohteiden erilaisuus (perusjoukko) ja menetelmäerot. Rajahaastattelututkimus antaa yksityiskohtaista tietoa myös sellaisista ulkomaisista matkustajaryhmistä, jotka eivät päädy Tilastokeskuksen Matkailutilastoon. Tällaisia ovat päiväkävijät sekä rekisteröimättömiä majoitustapoja käyttävät ulkomaalaiset.

Lisätietoja

Jyrki Krzywacki (09) 1734 2701
Vastaava tilastojohtaja:
Riitta Harala
rajahaastattelut@tilastokeskus.fi
www.tilastokeskus.fi
Lähde: Rajahaastattelututkimus 2011, Tilastokeskus

Asiakaspalaute: www.tilastokeskus.fi/palaute

---

*Tietopalvelu, Tilastokeskus
puh. 09 1734 2220
www.tilastokeskus.fi*

ISSN 1798-9795 (pdf)

*Julkaisutilaukset, Edita Publishing Oy
puh. 020 450 05
asiakaspalvelu.publishing@edita.fi
www.editapublishing.fi*